

Házaspár Palmyrából

Egy harmadik század eleji sírkő az évszak műtárgya

P. SZABÓ

Hagyományteremtő szándékkal indította útjára másfél évvel ezelőtt a Szépművészeti Múzeum antik gyűjteménye Az évszak műtárgya című kamarakiállítás-sorozatát, melynek célja, hogy rendszeresen a közönség elé tárja a gyűjteményben folyó munka eredményeit. A nyár műtárgyaként egy mészkőből faragott domborművet, az antik gyűjtemény egyik új szerzeményét mutatják be. Díszes keretben heverő, ivócsészét tartó férfit, lábánál nőalakot, kettejük közt egy ifjút látunk. A domborműre vésett arameus nyelvű felirat a férfit és a nőt név szerint említi. Tanúsága szerint a kő házaspár sírköve volt, valószínűleg a Kr. u. 3. sz. elején készülhetett. A budapesti dombormű a palmyrai sírszobrászat jellegzetes képviselője, jól példázza a palmyrai művészet kultúrák közötti, kevert jellegét. Palmyra a szíriai sivatag legnagyobb oázisa. Ékirásos szövegek már négyezer elején említik. A görög–latin Palmyra név a datolyapálmára utal.

A hellenisztikus kortól az Eufráteszig vezető karavánutak legfontosabb állomásává, az ókori interkontinentális kapcsolatok egyik fő elágazóhelyévé vált. Az antik Palmyra történetének az arab hódítás vetett véget 634-ben. Újrafelfedezésére a 17. századtól került sor, romjai lenyűgözték az európaiakat. Vonzerejének titka abban is rejtett, hogy a feltáruuló kultúra két világ: a mediterráneum és a Kelet metszéspontján jött létre. Kevert volt

A gyűjtemény egyik új szerzeménye

lakossága, vallása és nyelve is. A kultúráját meghatározó görög–római elemek nem a klasszikus műveltség mindent lebíró erejét tanúsítják, hanem sokkal inkább azt a képességét, hogy formákat tudott adni más kultúrák sajátos

mondanivalóinak kifejezésére. Mint annyiszor az ókori kultúrák találkozásánál, a palmyraiak is csak azt használták fel a Nyugatról beözönlő kínálatból, amit a maguk számára érvényesnek találtak.